

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Raamleping nr 169319/5

„Teadmussiirde pikaajaline programm mahepõllumajanduse tegevusvaldkonnas, aruanne

Aruande periood: 01.01.2020-31.03.2020

Ühispakkujad:
Eesti Maaülikool
Eesti Taimikasvatuse Instituut
Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus
Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus
SA Eesti Maaülikooli Mahekeskus

Tartu 2020

SISUKORD

1. Üldine informatsioon.....	3
2. Ellu viidud tegevused	5
2.1. Infopäevad	5
2.2. Teabematerjalid	8
2.3. Mahepõllumajanduse valdkonda kajastav portaal	8
2.4. Mahepõllumajanduse perioodiline väljaanne „Mahepõllumajanduse Leht“	9
2.5. Õpiringid.....	9
2.6. Esitlustegevused	9
2.7. Ettevõtete külastused	9

1. Üldine informatsioon

1.1. Töötajate vaheline (vajadusel ühispakkujate vaheline) tööjaotus

Ühispakkujate vaheline tööjaotus ei ole muutunud. 2020. a alles jäänud tegevuste korraldamine jagati partnerite vahel.

Ühispakkujate tööde jaotus:

- Infopäevad: Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus (EMSA), Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus (ÖTK), SA Eesti Maaülikooli Mahekeskus (Mahekeskus)
- Ettevõtete külastused: EMSA, ÖTK, Mahekeskus
- Õpiringid: Mahekeskus, ÖTK, EMSA
- Teabematerjalid: EMSA, ÖTK, MK

Kogu projekti juhib ning selle elluviimise ja aruandluse eest vastutab projektijuht. Iga konsortsiumi liige vastutab endale võetud tööde puhul algusest lõpuni (alates planeerimisest kuni aruandluse koostamiseni).

Omavaheline kommunikatsioon töötab hästi. Projektijuhi ülesandeks on koordineerida tegevuste elluviimist ja anda informatsiooni vastavate nõuete täitmise kohta, vajadusel täpsustada Tellijaga tekkinud küsimused jms.

1.2. Aja- ja tegevuskava täitmine ning selles esinenud muudatused

Seoses asjaoludega, kus uut teadmussiirde hanget ei ole veel välja kuulutatud, pikendati käesoleva lepingu täitmise tähtaega 30. juunini 2020. St, et osad 2019. a plaanis olnud tegevused plaaniti ellu viia olemasoleva eelarve juures 2020. a esimeses pooles, vt punkti 1.7. Seoses 12. märtsil välja kuulutatud eriolukorraga ei ole olnud võimalik korraldada infopäevi, õpiringe, ettevõtete külastusi ja esitlustegevusi ettevõtetes. Seoses sellega kirjutas Eesti Maaülikool 31.03.2020 PRIA-le ja palus pikendada tegevuste elluviimise tähtaega. 13.04.2020 saabunud vastuses PRIA nõustub tegevuste elluviimise tähtaega pikendama, täpset kuupäeva ei ole veel kokku lepitud, kuna ei ole teada, millal eriolukord lõppeb. Programmi täitmise uue võimaliku ajakava vaatab läbi ja kinnitab programmi nõukogu pärast eriolukorra lõppemist.

1.3. Kommunikatsioon Tellijaga

Kommunikatsioon Tellijaga on toimunud hästi, suhtlus toimub nii e-maili kui ka telefoni teel. Kõik küsimused on saanud vastused ja nendega on arvestatud. Kommunikatsiooni lihtsustamiseks kasutatavad ühispakkujad e-maili aadressi maheteave@gmail.com, et suhelda Maaeluministeriumi ja Tellija kontaktisikutega.

1.4. Kommunikatsioon infopäevade, täienduskoolituste, konverentside, õpiringide, esitlustegevuste ja ettevõtete külastuste teavitamisel sihtgruppidele.

Sihtgrupe teavitatakse vastavalt nõutele. Sihtgrupi andmed on kättesaadavad Põllumajandusameti kodulehel asuvast mahepõllumajanduse registrist või küsitakse otse Põllumajandusametist. Korraldatavate sündmuste info avaldatakse www.maheklubi.ee ja www.pikk.ee sündmuste kalendris, lisaks saadetakse sihtgrupile kutsed e-maili teel. Kommunikatsiooni lihtsustamiseks kasutatavad ühispakkujad e-maili aadressi maheteave@gmail.com, millelt saadetakse kutsed ja vastatakse küsimustele.

1.5. Koostöötegevused valdkonnas tegutsevate asutuste ja organisatsioonidega ning teiste teadus- ja arendusasutuste, koolitajate, nõustamisteenuse pakkujate või sektori organisatsioonidega

Aruandeperioodil tehti koostööd Mahepõllumajanduse Koostöökoguga, et tutvustada programmi eesmärke ja tegevusi. Lisaks tutvustavad kõik hanke partnerid erinevatel asjakohastel sündmustel antud programmi ja selle tegevusi. Teabematerjalide ja infopäeva lektorite ning teemade planeerimisel tehakse koostööd ka Põllumajandusameti, Veterinaar- ja Toiduametiga ning teiste asutustega. Samuti tehakse tegevuste planeerimisel koostööd teiste põllumajandusorganisatsioonidega, nt Eesti Põllumajandus- ja Kaubanduskojaga.

1.6. Programmi nõukogu

Programmi nõukogu koosseis muutus viimati 13.02.2018. Programmi nõukogu on 10-liikmeline.

1. Karin Zereen, Maaeluministeriumi mahepõllumajanduse valdkonna esindaja.
2. Anu Nemvalts, Põllumajandusameti mahepõllumajanduse ja seemne osakonna juhataja.
3. Kairi Sisask, Veterinaar- ja Toiduameti jaekaubanduse, mahepõllumajanduse ja mitteloosse toidu büroo peaspetsialist.
4. Veeve Kaasik, mahepõllumajanduse valdkonnas nõustamisteenust osutav konsulent.
5. Kaspar Toomsalu, mahepõllumajandusliku taimekasvatusega tegelev tootja.
6. Jaan Kiider, Riido Ökotalu OÜ, mahepõllumajandusliku loomakasvatusega tegelev tootja.
7. Krista Kanniste, OÜ Wilawander, mahepõllumajandusega tegelev töötaja:
8. Karli Sepp, Põllumajandusuuringute Keskus, mahepõllumajandusliku teadus- ja arendustegevuse või seirega tegeleva asutuse esindaja.
9. Priit Penu, Põllumajandusuuringute Keskus, mahepõllumajandusliku teadus- ja arendustegevuse või seirega tegeleva asutuse esindaja.
10. Elen Peetsmann, Eesti Maaülikooli Mahekeskus, täitja esindaja.

1.7. Järgmisesse aruandeperioodi kavandatud tegevused

2020. aastasse planeeritud tegevused:

- Korraldatakse 18 infopäeva, sh 7 välislektoriga (teemad: lihavesikasvatus, linnukasvatus, taimekasvatus, köögiviljakasvatus, marjakasvatus, loomakasvatussaaduste töötlemine, mahetoodete turundus, infopäevad mahesektori organisatsioonide esindajatele, mahetootmine ja toitlustamine)
- Toimub kaks esitlustegevust ettevõtetes (taime- ja loomakasvatus)
- Toimub kaks õpiringi (mesindus, taimekasvatus)
- Korraldatakse kaks ettevõtete külastust välisriikides
- Koostatakse, täiendatakse ja trükitakse seitse teabematerjali (sh olemasolevate materjalide täiendamine)
- Ilmub üks kvartaalne väljaanne "Mahepõllumajanduse Leht" (elektroniliselt)

Seoses kehtestatud eriolukorraga ei ole võimalik antud hetkel prognoosida, kas kõik planeeritud tegevused on võimalik ellu viia (eelkõige ettevõtete külastused, infopäevad).

2. Ellu viidud tegevused

Aruandeperioodil:

- korraldati 5 infopäeva, sh 2 välislektoriga;
- alustas mesinduse õpiring;
- hallati portaali www.maheklubi.ee
- alustati teabematerjalide koostamist

2.1. Infopäevad

2.1.1. Teema: Maheseemnekasvatus

Toimumise aeg ja koht: [09.01.2020, Jõgevamaa](#)

Korraldaja: Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus

Päevakava ja lektorid:

- Kuidas saada maheseemnekasvatajaks? Ülevaade seemnekasvatuse reeglistikust ja vajalikest tegevustest – Pille Ardel
- Aretajad tutvustavad ETKIs aretatud ja ETKI poolt esindatavaid sorte; lühidalt eripärasid, probleeme jm mahetingimustes kasvatamisel
- Käsitletavad kultuurid: oder (Ülle Tamm), kaer (Ilmar Tamm), suvinisu (Anne Ingver), talinisu (Reine Koppel), rukis (Ilme Tupits), talirüps ja kaunviljad (Lea Narits), liblikõielised (Sirje Tamm), kõrrelised (Rene Aavola)

09.01.2020 osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 1). Infopäeval osales 34 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Mahetootjatel on nõue kasutada maheseemet, seni on maheseemnega varustatus veel ebapiisav, samuti on etteheiteid seemne kvaliteedile. Samas on mahetaimekasvatajate hulgas päris suur huvi seemet kasvatada, seda vaatamata riskile, et ei suudeta nõutavat kvaliteeti saavutada. Infopäeval tutvustati põhjalikult seemnekasvatuse nõudeid – mida on vaja selleks, et hakata seemet tootma. Juhiti tähelepanu ka mõningatele muudatustele, nt seeme sertifitseerimise väljavolitamine seemnekasvatajale (v.a järelkontroll); alates 30.06.2020 tohib harilikku tatart turustada vaid sertifitseerituna, oluliselt suurenesid riigilõivud. Arutleti ka kliendiportaali seotud probleeme taotlemisel.

ETKI aretajad tutvustasid kultuuride kaupa ETKI sorte ja nende sobivust maheviljelusse. Et aretuses on suur rõhk haiguskindlusele, siis on ETKI sordid üldiselt mahedasse hästi sobivad, samas jääb puudu nende tutvustamisest tootjatele ja ka turustajatele. Ka uued aretised on andnud häid tulemusi ja on sobilikud mahetootmisse, osalt ongi need aretatud just sellest lähtuvalt, et nad mahedas toimiksid. Leiti, et ETKI ja tootjate vahel on vaja rohkem infovahetust ja koostööd, toomaks rohkem kohalikke sorte kasutusse.

2.1.2. Teema: põllukultuuride kasvatus – taimekasvatuse kõrvalmõjud

Toimumise aeg ja koht: [15.01.2020, Tartu](#)

Korraldaja: Eesti Maaülikooli Mahekeskus

Päevakava ja lektorid:

- Avasõnad - Ülle Jaakma, Eesti Maaülikool
- Taimekaitsevahendite jäägid mullas – Priit Penu, Põllumajandusuuringute Keskus
- Nitraadid ja pestitsiidijäägid vees – Ülle Leisk, Eesti Keskkonnauuringute Keskus
- Taimekaitsevahendite jääkide seire tulemused toidus – Kristi Kallip, Veterinaar- ja Toiduamet
- Taimekaitsevahendite jäägid 2019. a PMA proovides (tavatootmine) – Riina Pärtel, Põllumajandusamet

15.01.2020 osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 2). Infopäeval osales 80 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Seminaril anti ülevaade taimekaitsevahendite jääkide seire tulemustest Eestis. Priit Penu tutvustas mullaseire tulemusi ja trende, Ülle Leisk nitraadi- ja pestitsiidiseire tulemusi pinna- ja põhjavees ning Kristi Kallip ja Riina Pärtel toiduseire tulemusi.

Aastatega on Eestis paranenud analüüsivõimekus, kuid ühiselt leiti, et proovide arv peaks kõikides valdkondades olema tunduvalt suurem. Nii mulla, vee kui ka toidu puhul on selgelt näha, et taimekaitsevahendite jäägid jäävad keskkonda. Samuti leiti, et seire tulemusi tuleks regulaarselt tutvustada nii sektorile, erialaspetsialistidele kui ka avalikkusele. Teades hetkeolukorda ja trende, on võimalik teha õigeid otsuseid ja kujundada õigeid keskkonnahoiu programme ja meetmeid.

Toimunud seminari põhjal ilmus mitu artiklit, nt Anne Luige artikkel „[Seiretulemused viitavad keskkonnakemikaalide tõusule nii keskkonnas kui toidus](#)“ portaalis www.pollumajandus.ee

2.1.3. Teema: Infopäev mahesektori organisatsioonide esindajatele

Toimumise aeg ja koht: [02.03.2020, Tartu](#)

Korraldaja: Eesti Maaülikooli Mahekeskus

Päevakava:

- Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava 2021–2027. Arutelu.
- Arutelu mahesektori aktuaalsetel teemadel

Lektorid: Airi Vetemaa (Mahepõllumajanduse Koostöökogu) ja Elen Peetsmann (Eesti Maaülikooli Mahekeskus)

02.03.2020 osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 3). Infopäeval osales 16 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Infopäeval arutleti peamiselt uue Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava 2021-2027 planeerimise teemadel. Tootjad ja teised sektori esindajad on osalenud

Maaeluministeeriumis toimunud aruteludel ja iga töögrupi osas vaadati üle olulisemad seisukohad mahesektori jaoks ja lepiti kokku, mis on oluline uuel perioodil mahesektori jaoks erinevates valdkondades.

2.1.4. Teema: Mahepõllumajanduslik taimakasvatus (välislektoriga)

Toimumise aeg ja koht: [11.03.2020, Pärnumaa](#) ja [12.03.2020 Tartu](#)

Korraldaja: Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus

Päevakava ja lektorid:

- Regeneratiivse põllumajanduse uuringutest ja olukorrast Euroopas (Margo Mansberg)
- Regeneratiivne lähenemine põllumajandusele: Mulla keemilised, füüsikalised ja bioloogilised omadused ja protsessid ning taimede toitumine (Hubert Stark)

11.03.2020 osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 4). Infopäeval osales 38 inimest.

12.03.2020 osalejate nimekiri on lisatud aruandele (Lisa 5). Infopäeval osales 42 inimest.

Küsimused ja nende vastused, diskussiooni teemad ning osalejate hinnangud ja ettepanekud:

Hubert Starki ettekanne keskendus mullaviljakusele, eelkõige huumuse sisalduse suurendamisele mullas. Ta on üle 20 aasta mahetootmises viljelenud künnivaba harimist. Käsitleti meil uudset mõistet – taastav ehk regeneratiivne põllumajandus, kus suurt rõhku pannakse süsiniku sidumisele nii mulda kui taimede biomassi, suurendades ühtlasi mulla elurikkust ja parandades selle struktuuri. Rõhutati vajadust jälgida erinevate toitainete vahekordi, sest see võib olla olulisem kui mingite toitainete üldine sisaldus mullas. Rõhutati ka vajadust analüüsida nii mulla kui ka taimede toitainesisaldusi. Arutleti meie tootjate võimaluste üle analüüsida mulda Albrechti meetodil. Eestis see võimalus puudub. Meie tootjad on saatnud mulda analüüsimiseks ühte Taani laborisse, kus tuleb kaasa ka selgitus, mida analüüsi tulemused näitavad.

Rõhutati, et mullaviljakuse kasvatamises on üks kõige olulisemaid rolle seentel, tavatootmises pärsitakse aga seente potentsiaali taimekaitsevahenditega. Ka mehaanilisel harimisel on seenekooslustele negatiivne mõju, aga mitte nii suur. Selleks, et süsinikku siduda ja huumust kasvatada, peab muld olema aasta ringi taimestikuga kaetud. Ainult taimed on võimelised süsinikku mulda siduma. Oluline on ka mitmekesisus põllul – põllul ei tohiks olla ainult ühte liiki taimed, vaid erinevad liigid, mis üksteist täiendavad – vahekultuuride ja allakülvide ja segakultuuride näol.

Tutvustati ka Austrias toimivat süsteemi, kus tootjad, kes suudavad mulda täiendavat süsinikku siduda, saavad müüa süsinikukvooti ettevõtetele, kes soovivad olla süsinikuneutraalsed.

2.2. Teabematerjalid

Käivitud on 2020. aasta lepingu raames välja antavate teabematerjalide koostamine. Teabematerjalid valmivad II kvartali.

2.3. Mahepõllumajanduse valdkonda kajastav portaal

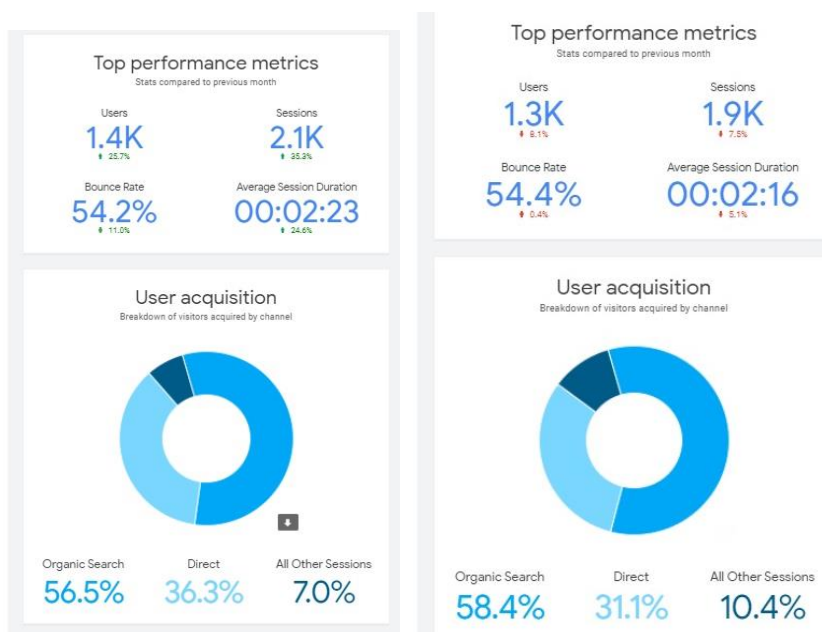
2020. a tegevuste eelarves ei jätkunud finantsvahendeid portaali www.maheklubi.ee haldamiseks. Siiski kajastatakse portaalis asjakohast mahepõllumajanduse valdkonna infot.

Portaali Maheklubi (www.maheklubi.ee) haldab Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus.

Lisaks maaeluministri 28.04.2015 määruse nr 46 „Teadmussiirde pikaajaliste programmide rakendamise toetus“ § 6 lõikes 4 nimetatud tegevustele avaldati portaalis:

- Nõukogu poolt koostatud ja kinnitatud 2020. aasta Taitja tööplaani (tegevuskava) ja läbiviidud tegevuste info aadressil: http://www.maheklubi.ee/teadmussiirde_programm.
- Info raamlepingu raames toimuvate mahepõllumajanduse infopäevade, konverentside, õpiringide, ettevõtete külastuste ja esitlustegevuse kohta ja nende jaotusmaterjalid aadressil: <http://www.maheklubi.ee/syndmused/>;
- Lepingu täitmise kvartaalsed aruanded.

Portaali külastatavusest annavad ülevaate joonis 1.

Joonis 1. ww.maheklubi.ee portaali külastatavus jaanuar-märts 2020

2.4. Mahepõllumajanduse perioodiline väljaanne „Mahepõllumajanduse Leht“

Perioodiline väljaanne väljaanne „Mahepõllumajanduse Leht“ ilmub II kvartalis.

2.5. Õpiringid

2020. aastasse on planeeritud kaks õpiringi: mesindus ja taimekasvatus.

Mesinduse õpiring alustas 28. jaanuaril ja seni on kohtunud kolm korda, korraldaja Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus. Taimekasvatuse õpiring saab alustada pärast eriolukorra lõppu.

2.6. Esitlustegevused

2020. aastasse on planeeritud kaks esitlustegevust ettevõtetes. Neid on võimalik korraldada pärast eriolukorra lõppu.

2.7. Ettevõtete külastused

2020. aastasse on planeeritud kaks ettevõtete külastust välisriikides. Antud hetkel ei ole võimalik neid planeerida.

/allkirjastatud digitaalselt/

Elen Peetsmann
Eesti Maaülikooli Mahekeskus
MAHE PIP projektijuht
elen.peetsmann@emu.ee
tel: 53044003